

Alio modo propter figuram, sicut dicit Apostolus, 1 Cor. 10, quod antiqui Patres baptizati sunt in nube et in mari; et quod spiritualem escam manducaverunt et spiritualem potum biberunt. Nec tamen frustra adhibetur sacramentalis manducatio, quia plenius inducit sacramenti effectum ipsa sacramenti susceptio, quam solum desiderium, sicut supra circa baptismum dictum est (quaest. 69, art. 4, ad 2).

COMMENTARIUS.

Conclusio D. Thom., Eucharistiam sumi spiritualiter, et sumi sacramentaliter. — Quoniam hoc sacramentum id habet singulare, ut in eo usus a sacramento distinguatur, ideo D. Thom. postquam de sacramento ipso et causis, atque effectibus ejus, copiose disseruit, speciale tractationem de illius usu aggreditur. Dixi autem in superioribus, hunc usum duplice considerari posse: primo secundum se, et quoad substantiam suam; secundo in ordine ad præceptum, seu obligationem moralem. Prior modo tractatur a D. Thoma in tribus primis articulis hujus quaestione, posterior vero modo in reliquis. Considerandum tamen ulterius est, quoniam hic usus non sit de substantia sacramenti, sed potius sit posterior illa, esse tamen priorem quam effectus, quem ex opere operato sacramentum confert; nam per usum applicatur sacramentum ad efficiendum; et propter hanc causam nos in superioribus ante disputationem de effectu, disputationem speculativam de hac sumptione sacramenti premissus; ubi diximus, quid illa sit, et quot modis, et in quo subjecto fieri possit; atque ita ibi explicatum reliquimus quidquid D. Thomas in his tribus articulis tradit. Solum igitur circa litteram hujus articuli addendum occurrit, distinctionem a D. Thoma datam duplice explicari posse: primo, ut dividat sumptionem hujus sacramenti in communia, in sacramentalem tantum, et sacramentalis et spirituale simul, qui sensus videtur indirari in corpore articuli, ubi dicitur, has duas sumptiones distingui, ut perfectam, et imperfectam. Perfecta autem dicitur, in qua et sacramentum et effectus illius sumitur. Et in solutione ad 2, dicitur, spirituale manducationem includere sacramentalem. Sed juxta hunc sensum divisio est diminuta; nam omittitur sumptio per solum desiderium, quae spiritualis manducatio vocatur a D. Thom.

hic, ad 3, et art. seq., unde non est hic sensus ab eo intentus. Secundus ergo sensus est, ut sumptio hujus sacramenti dividatur in sacramentalem tantum, et spiritualem; et quod sub hoc secundo membro comprehendatur ea, quae est spiritualis tantum, et spiritualis et sacramentalis simul. Et hoc modo sumptio spiritualis dicitur includere sacramentalem perfectam, ut commune includit particulare; dicitur etiam perfectior, non quod semper comparetur ad illam ut totum ad partem, sed ut spirituale ad materiale; juxta hunc vero sensum, qui spiritualiter manducat hoc sacramentum, non semper recipit sacramentalem effectum ejus; sed dicitur recipere effectum, quia recipit gratiam, seu unionem cum Christo.

ARTICULUS II.

Utrum solius hominis sit hoc sacramentum spiritualiter sumere (4, dist. 9, art. 2, quest. 3 et 5. Et 1 Cor. 11, lect. 7, col. 3).

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod non solius hominis sit hoc sacramentum spiritualiter sumere, sed etiam Angelorum, quia super illud Psalm. 77: Panem Angelorum manducavit homo, dicit Gloss. : Id est, corpus Christi, qui est vere cibus Angelorum. Sed hoc non esset, si Angeli spiritualiter manducarent Christum, non tamen convenit eis spiritualiter manducare hoc sacramentum.

2. Præterea, August. dicit super Joan. : (tract. 26, tom. 9) : Hunc cibum et potum, societatem vult intelligi corporis et membrorum suorum, quod est Ecclesia in prædestinatis. Sed ad istam societatem non solum pertinent homines, sed etiam sancti Angeli. Ergo Angeli spiritualiter manducant.

3. Præterea, August. in l. de Verbis Domini, serm. 46, dicit: Spiritualiter manducandus est Christus, quoniam ipse dicit: Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo. Sed hoc convenit non solum hominibus, sed etiam SS. Angelis, in quibus per charitatem est Christus, et ipsi in eo. Ergo videtur, quod spiritualiter manducare, non solum sit hominum, sed etiam Angelorum.

Sed contra est, quod August. dicit super Joan. (tract. 26, parum post med., tom. 9, refut. de Consecrat., dist. 2, cap. Panem de altari): Panem de altari spiritualiter manducate, innocentiam ad altare portate. Sed Angelorum non est accedere ad altare, tanquam aliquid inde sumpturi. Ergo Angelorum non est spiritualiter manducare.

Respondeo dicendum, quod in hoc sacramento continetur ipse Christus, non quidem in specie propria, sed in specie sacramenti. Duplice ergo contingit manducare spiritualiter ipsum Christum. Uno modo, prout in sua specie consistit. Et hoc modo Angeli manducant spiritualiter ipsum Christum, in quantum ei uniuntur fruitione charitatis perfectæ, et visione manifesta, quem panem expectamus in patria, non per fidem, sicut nos ei hic unimur. Alio modo contingit spiritualiter manducare Christum, prout est sub speciebus hujus sacramenti, in quantum scilicet aliquis credit in Christum, cum desiderio sumendi hoc sacramentum. Et hoc non solum est spiritualiter manducare Christum, sed etiam spiritualiter manducare hoc sacramentum, quod non competit Angelis. Et ideo licet Angeli spiritualiter manducant Christum, non tamen convenit eis spiritualiter manducare hoc sacramentum.

Ad 1 ergo dicendum, quod sumptio Christi sub hoc sacramento ordinatur ad fruitionem patriæ, sicut ad finem, eo modo, quo Angeli eo fruuntur. Et quia ea, quae sunt ad finem, derivantur a fine, inde est, quod ista manducatio Christi, qua eum sumimus sub sacramento, quodammodo derivetur ab illa manducatione, qua Angeli fruuntur Christo in patria. Et ideo dicitur homo manducare panem Angelorum, quia primo et principaliter est Angelorum, qui eo fruuntur in specie propria; secundario autem est hominum, qui Christum sub sacramento accipiunt.

Ad 2, dicendum, quod ad societatem corporis mystici pertinent quidem et homines, et Angeli; sed homines per fidem, Angeli autem per manifestam visionem. Sacraenta autem proportionantur fidei, per quam veritas videatur in speculo et in enigmate. Et ideo propriamente, non Angelis, sed hominibus convenient manducare spiritualiter hoc sacramentum.

Ad 3, dicendum, quod Christus manet in hominibus secundum præsentem statum per fidem, sed in Angelis beatis est per manifestam visionem. Et ideo non est simile, sicut dictum est (in solut. præced. arg. 1 et 2 in isto art.).

COMMENTARIUS.

Conclusio D. Thom., Angelos non appetere unionem cum Christo per sumptionem Eucharistiae. — Objectio. — Solutio. — Divus Thom. solum movet hanc quaestionem propter Angelos, nam de inferioribus creaturis, ut per se evidens ac manifestum supponit, non

esse capaces spiritualis manducationis sacramenti. De Angelis vero videbatur posse esse dubium, quia voluntate possunt Christo conjungi; unde videntur posse desiderare ac appetere unionem cum Christo, in quo consistit spiritualis manducatio hujus sacramenti. Respondet autem D. Thom., Angelos, quoniam affectu uniantur Christo secundum se, non tamen appetere manducationem ejus, prout est sub speciebus sacramentalibus, quia, cum sint incorporei, non sunt capaces hujus manducationis; et ideo, licet spiritualiter manducant Christum, non tamen hoc sacramentum; et in hunc modum explicat D. Thom. in solut. ad 4, illud Psal. 77: Panem Angelorum manducavit homo; ut scilicet Christus dicatur panis Angelorum, quia illum spiritualiter manducant; qui sensus spiritualis est; ad litteram enim de manna ibi est sermo, quae dicitur panis coeli, et panis Angelorum, quia et superne descendit, et per Angelos est subministratus, ut ex contextu constat; et ita exponunt Basil., Theodor., Arnobius, et alii. Sed dicet aliquis, quoniam Angeli non desiderent efficaci desiderio sumere hoc sacramentum, tamen simplici quadam complacentia ita ad illud affici, ut virtute saltem sumendi illud, si possent, spiritualiter manducare possint dici, sicut dicunt interdum Patres, Angelis ita placere passiones pro Christo suscepas, ut quodammodo invideant hominibus, quod illarum sint capaces; nam vellent eas sustinere, si possent; hic autem affectus videtur sufficiens ad spirituale manducationem hujus sacramenti; homines enim quando non possunt sacramentaliter accipere hoc sacramentum, non aliter sumunt illud spiritualiter, quam per similem effectum; tunc enim non possunt habere actum efficacem, sed simplicem tantum, seu conditionalis. Et confirmatur, nam ante institutionem hujus sacramenti, non erant homines capaces illius; et tamen dicuntur illud manducasse spiritualiter per fidem, et desiderium explicitum, vel implicitum; ergo idem dici potest de Angelis; nam quod incapacitas oriatur ex parte subjecti, vel ex parte sacramenti, nihil ad rem præsentem referre videtur. Respondetur ad argumentum, non oportere fingere in Angelis illum modum desiderii conditionalis, quia neque eorum natura est accommodatum, neque etiam eorum statui, quia non per fidem ambulant, sed per speciem, et ideo nihil appetunt, nisi quod eorum statui est accommodatum, et ita D.

Thom. magis hoc fundat in statu gloriae, quam in conditione spirituali Angelicæ naturæ; unde illius conclusio, non solum de Angelis, sed etiam de hominibus beatis vera est, etiam si animo et corpore sint gloriosi; secus vero est de viatoribus, qui secundum præsentem statum capaces sunt hujus sacramenti, et absolute possunt ac tenentur illud accipere; et ideo fide saltem, et proposito illi debent uniri, si ex accidenti contingat, non posse actione corporis illud manducare; hoc yutem propositum in affectu appetentis de je efficax est, licet in re non possit esse per modum absolutæ voluntatis, ob impedimentum in objecto propositum. Et hinc ad confirmationem facile est differentiam assignare inter beatos, et viatores fideles, qui præcesserunt institutionem hujus sacramenti; quamquam de iis etiam non constat, eos proprie ac formaliter manducasse spiritualiter hoc sacramentum, sed tantum metaphorice et in figura, ut D. Thom. dixit articulo praecedenti, ad 3. Non tamen repugnat, aliquos perfectiores, qui habuerunt fidem explicitam hujus mysterii, habuisse etiam quædam desideria fruendi tanto beneficio, quæ potest dici spiritualis manducatio hujus sacramenti; quæ utilis esse potuit illis hominibus et accommodata eorum statui ad meritum, et ad excitandum affectum erga Christum, quamvis non esset simpliciter ad salutem necessaria.

ARTICULUS III.

Utrum solus homo justus possit Christum sacramentaliter manducare (4, dist. 9, art. 2, quæst. 1 et 2, et art. 3, quæst. 2, corp., fin.; et d. 12, quæst. 1, art. 2, quæst. 2, corp.).

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod nullus possit manducare Christum sacramentaliter, nisi homo justus. Dicit enim August. in lib. de Remed. pœnit. (habetur tract. 25 in Joan., circa med.) : Ut quid paras dentem et ventrem? Crede, et manducasti, credere enim in eum, hoc est panem vivum manducare. Sed peccator non credit in eum, quia non habet fidem formatam, ad quam pertinet credere in Deum, ut in secunda parte habitum est (2. 2, quæst. 4, art. 5); ergo peccator non potest manducare hoc sacramentum, quod est panis vivus.

2. Præterea, hoc sacramentum maxime dicitur esse sacramentum charitatis, ut supra dictum est (quæst. praed., art. 4, ad 3 arg.). Sed sicut infideles privantur fide, ita omnes

peccatores privantur charitate. Infideles autem non videntur posse sacramentaliter sumere hoc sacramentum, cum in forma hujus sacramenti dicatur mysterium fidei. Ergo pari ratione, neque aliquis peccator potest corpus Christi sacramentaliter manducare.

3. Præterea, peccator est magis abominabilis Deo, quam creatura irrationalis; dicitur enim in Psalm. 48 de homine peccatore: Homo, cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, et similis factus est illis. Sed animal brutum, puta, mus aut canis, non potest sumere hoc sacramentum, sicut etiam non potest sumere sacramentum baptismi. Ergo videtur, quod pari ratione, neque peccatores hoc sacramentum manduent.

Sed contra est, quod super illud Joan. 6: Patres vestri manducaverunt manna in deserto, et mortui sunt, dicit August. (tract. 26 in Joan., parum a med., super illud: Ego sum panis vitae, tom. 6): Multi de altari accipiunt, et accipiendo moriuntur; unde dicit Apost.: Judicium sibi manducat et bibit. Sed non moriuntur sumendo, nisi peccatores. Ergo peccatores corpus Christi sacramentaliter manduant, et non solum justi.

Respondeo dicendum, quod circa hoc quidam antiqui erraverunt, dicentes, quod corpus Christi nec etiam sacramentaliter a peccatoribus sumitur, sed quam cito labiis peccatoris contingit, tam cito sub speciebus sacramentalibus desinit esse corpus Christi. Sed hoc est erroneum; derogat enim veritati hujus sacramenti, ad quam pertinet, sicut supra dictum est (quæst. 76, art. 6, ad 3, et q. 77, art. 8), quod manentibus speciebus, corpus Christi sub eis esse non desinit. Species autem manent, quamdiu substantia panis maneret, si ibi adesset, ut supra dictum est (q. 77, art. 5 et 8, et aliis ejusdem quæst.). Manifestum est autem, quod substantia panis assumpta a peccatore, non statim esse desinit, sed manet, quamdiu per calorem naturalem digeratur. Unde tamdiu corpus Christi sub speciebus sacramentalibus manet a peccatoribus sumptis. Unde dicendum est, quod peccator sacramentaliter corpus Christi manducare potest, et non solum justus.

Ad 4 ergo dicendum, quod verba illa et similia, sunt intelligenda de spirituali manducazione, quæ peccatoribus non convenit. Et ideo ex pravo intellectu horum verborum videtur predictus error processisse, dum nescierunt distinguere inter corporalem et spirituali manducazionem.

Ad 2, dicendum, quod, etiamsi infidelis sumat species sacramentales, corpus Christi sub sacramento sumit. Unde manducat Christum sacramentaliter, si ly sacramentaliter determinat verbum ex parte manducati; si autem ex parte manducantis, tunc proprie loquendo, non manducat sacramentaliter, quia non uititur eo quod accipit, ut sacramento, sed ut simplici cibo, nisi forte infidelis intenderet recipere illud, quod Ecclesia confert, licet non haberet fidem veram circa alios articulos, vel etiam circa hoc sacramentum.

Ad 3, dicendum, quod, etiamsi mus, vel canis, hostiam consecratam manducet, substantia corporis Christi non desinit esse sub speciebus, quamdiu species illæ manent, hoc est, quamdiu substantia panis maneret, sicut etiam si projiceretur in lutum. Nec vergit in detrimentum dignitatis corporis Christi, qui voluit a peccatoribus crucifigi absque diminutione suæ dignitatis, præsertim cum mus, aut canis non tangat ipsum corpus Christi secundum propriam speciem, sed solum secundum species sacramentales. Quidam autem dixerunt, quod statim, cum sacramentum tangitur a mure vel cane, desinit ibi esse corpus Christi. Quod etiam derogat veritati sacramenti, sicut supra dictum est (in corp. art.). Nec tamen dicendum est, quod animal brutum sacramentaliter corpus Christi manducet, quia non est natum uti eo, ut sacramento. Unde non sacramentaliter, sed per accidens, corpus Christi manducat, sicut manducaret ille, qui sumeret hostiam consecratam, nesciens eam esse consecratam. Et quia id, quod est per accidens, non cadit in divisionem alicujus generis, ideo hic modus manducandi corpus Christi, non ponitur tertius, præter sacramentale et spirituale.

COMMENTARIUS.

Conclusio D. Thom., quamdiu durant species, et Christus sub illis, sumi posse a quocumque accidente ad illud. — Quatuor quæstiones tractat D. Thom. in hoc articulo. Prima, an peccatores fideles manduent sacramentaliter corpus Christi. Secunda, in solutione ad 2, an peccatores etiam infideles illud manduent; et eadem quæstio procedit, quandcumque homo comedit hostiam consecratam, existimans esse purum panem. Tertia, in solutione ad 3, an brutum animal, comedens species consecrata, comedat etiam corpus Christi. Quarta, in eadem solutione,

an corpus Christi maneat in loco immundo, si in illum sacramentum projiciatur. Ad quæ omnia ex uno eodemque principio respondet, scilicet, Christum manere sub speciebus, quamdiu species consecratae durant. Ex hoc etiam sequitur affirmativa responsio ad omnes quæstiones propositas, quamvis ex parte suscipientium sit quedam diversitas; nam, qui habet cognitionem et fidem hujus sacramenti, per se et ex intentione suscepit sacramentum, et ideo dicitur sacramentaliter manducare corpus Christi, tam ex parte rei sumptæ, quam ex parte sumentis; qui autem caret et fide, et cognitione, ex parte sua seu intentione non recipit sacramentum, et ideo per accidens dicitur manducare corpus Christi, ex vi et necessitate rei manducatæ, quæ omnia et per se sunt facilia, et in superioribus latius tractata sunt.

ARTICULUS IV.

Utrum peccator sumens corpus Christi sacramentaliter, peccet (infra, art. 7, et 8, corp.; et 4, dist. 9, art. 3, quæst. 1 et 2, et art. 4, quæst. 2, corp. Et 1 Cor. 11, lect. 7, col. 2).

1. Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod peccator sumens corpus Christi sacramentaliter, non peccet. Non enim est majoris dignitatis Christus sub specie sacramenti, quam sub specie propria. Sed peccatores tangentes corpus Christi sub specie propria, non peccabant; quin etiam veniam peccatorum consequebantur, sicut legitur Luc. 7, de muliere peccatrice; et Matth. 2, dicitur: Quicumque tetigerunt fimbriam vestimenti ejus, salvi facti sunt. Ergo non peccant, sed magis salutem consequuntur, sacramentum corporis Christi sumendo.

2. Præterea, hoc sacramentum, sicut et alia, est quædam spiritualis medicina. Sed medicina datur infirmis ad salutem, secundum illud Matth. 9: Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus. Infirmi autem, vel male habentes spiritualiter, sunt peccatores. Ergo hoc sacramentum absqueculpa sumere possunt (Al. Ergo sacramentum corporaliter absque culpa sumi potest).

3. Præterea, hoc sacramentum cum in se Christum contineat, est de maximis bonis. Maxima autem bona, secundum August. in lib. 2 de Liber. arbitr. (cap. 19, non longe a princ., t. 1), sunt, quibus nullus male potest uti. Nullus autem peccat, nisi per abusum alicujus rei. Ergo nullus peccator sumens hoc sacramentum peccat.

4. Præterea, sicut hoc sacramentum sentitur gustu, et tactu, ita et visu. Si ergo peccator ex eo, quod sumit hoc sacramentum peccet, videtur etiam, quod peccaret videndo. Quod patet esse falsum, cum Ecclesia omnibus hoc sacramentum videndum et adorandum proponat. Ergo peccator non peccat ex hoc, quod manducat hoc sacramentum.

5. Præterea, contingit quandoque, quod aliquis peccator non habet conscientiam sui peccati, nec tamen talis peccare videtur, corpus Christi sumendo, quia secundum hoc omnes peccarent, qui sumunt, quasi periculo se expontentes, cum Apostolus dicat, 1 Cor. 10: Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum. Non ergo videtur, quod peccator cedat in culpam, si hoc sacramentum sumat.

Sed contra est, quod Apost. dicit, 1 Cor. 11: Qui manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit, id est, condemnationem. Dicit autem Gloss. ibidem, quod indigne manducat et bibit, qui in crimen est, vel irreverenter tractat. Ergo, qui est in peccato mortali, si hoc sacramentum accipiat, damnationem acquirit, mortaliter peccans.

Respondeo dicendum, quod in hoc sacramento sicut in aliis, id quod est sacramentum, est signum ejus quod est res sacramenti. Duplex autem est res hujus sacramenti, sicut supra dictum est (quest. 73, art. 6). Una quidem, quæ est significata et contenta, scilicet, ipse Christus; alia autem est significata et non contenta, scilicet corpus Christi mysticum, quod est societas Sanctorum. Quicumque ergo hoc sacramentum sumit, ex hoc ipso significat se esse Christo unitum, et membris ejus incorporatum, quod quidem fit per fidem formatam, quam nullus habet cum peccato mortali. Et ideo manifestum est, quod quicumque cum peccato mortali hoc sacramentum sumit, falsitatem in hoc sacramento committit, et ideo incurrit sacrilegium, tanquam sacramenti violator, et propter hoc mortaliter peccat.

Ad 4 ergo dicendum, quod Christus in propria specie apprens non exhibebat se tangendum hominibus in signum spiritualis unionis ad ipsum, sicut exhibetur sumendus in hoc sacramento. Et ideo peccatores eum in propria specie tangentes non incurrebant crimen falsitatis circa divina, sicut peccatores sumentes hoc sacramentum. Et præterea Christus adhuc gerebat similitudinem carnis peccati, et ideo convenienter se peccatoribus tangendum exhibebat. Sed remota similitudine carnis peccati

per gloriam resurrectionis, se tangi prohibuit a muliere, quæ defectum fidei circa ipsum patiebatur, secundum illud Joan. 20: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum, scilicet, in corde tuo, ut August. expavit (tract. 124 in Joan., a med. ejus innuit, tom. 9). Et ideo peccatores, qui defectum fidei formati patientur circa Christum, repelluntur a contactu hujus sacramenti.

Ad 2, dicendum, quod non quælibet medicina competit secundum quemlibet statum infirmitatis. Nam medicina, quæ datur jam liberatis a febre ad confortationem, noceret, si daretur adhuc febricitantibus. Ita etiam baptismus et pœnitentia sunt quasi medicinæ purgativæ, quæ dantur ad tollendam febrem peccati. Hoc autem sacramentum est medicina confortativa, quæ non debet dari, nisi liberatis a peccato.

Ad 3, dicendum, quod maxima bona intelligit Augustin. (loco in arg. citato), virtutes animæ, quibus nullus male utitur, quasi principiis mali usus. Utitur tamen eis aliquis male, quasi objectis mali usus, ut patet in his, qui virtutibus superbunt. Ita et hoc sacramentum, quantum est ex se, non est principium mali usus, sed objectum. Unde August. dicit (tract. 62 in Joan., circa princ., et tract. 6, ad cap. 1 Joan., tom. 9, de Consecrat., d. 2, c. 66): Multi indigne accipiunt corpus Christi, per quod docemur, quam cavendum sit male accipere bonum. Ecce enim per bonum factum est malum, dum male accipitur bonum; sicut e contra Apostolo per malum factum est bonum, cum bene accepit malum, scilicet cum stimulum Satanæ patienter portavit.

Ad 4, dicendum, quod per visum non accipitur ipsum corpus Christi, sed solum sacramentum ejus, quia, scilicet, non pertinet visus ad substantiam corporis Christi, sed solum ad species sacramentales, ut supra dictum est (quest. 76, art. 7). Sed ille qui manducat, non solum sumit species sacramentales, sed etiam ipsum Christum, qui est sub eis. Et ideo a visione corporis Christi nullus prohibetur, qui sit sacramentum Christi consecutus, scilicet baptismum. Non baptizati autem non sunt admittendi etiam ad inspectionem hujus sacramenti, ut patet per Dionys. in lib. Eccles. Hierar. (cap. 7, part. 3, paulo a princ.). Sed ad mandationem non sunt admittendi, nisi soli illi, qui non solum sacramentaliter, sed etiam realiter sunt Christo conjuncti.

Ad 5, dicendum, quod hoc, quod non habeat aliquis conscientiam sui peccati, potest contin-

gere duplicitate. Uno modo per culpam suam, vel quia per ignorantiam juris, quæ non excusat, reputat non esse peccatum quod est peccatum, puta, si aliquis fornicator reputaret simplicem fornicationem non esse peccatum mortale; vel quia negligens est in examinatione sui ipsius, contra id, quod Apostolus dicit, 1 Cor. 11: Probet autem scipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat. Et sic nihilominus peccat peccator, sumens corpus Christi, licet non habeat conscientiam peccati, quia ipsa ignorantia est ei peccatum. Alio modo potest contingere sine culpa ipsius, puta, cum doluit de peccato, sed non est sufficienter contritus. Et in tali casu non peccat sumendo corpus Christi, quia homo per certitudinem scire non potest, utrum sit vere contritus. Sufficit enim, si in se signa contritionis inveniat, puta, si doleat de præteritis et proponat cavere de futuris. Si vero ignorat, hoc, quod fecit, esse actum peccati, propter ignorantiam facti, quæ excusat, puta si accessit ad non suam, quam credebat esse suam, non est ex hoc dicendus peccator. Similiter etiam, si totaliter est peccatum oblitus, sufficit ad ejus deletionem generalis contritio, ut infra dicetur (non complevit morte præventus). Unde jam non est dicendus peccator.

COMMENTARIUS.

1. Conclusio D. Thom., esse peccatum mortale sumere Eucharistiam cum conscientia peccati mortalis. — Responsio D. Thom. est, esse peccatum mortale sumere hoc sacramentum cum conscientia mortalis peccati. Quam probare posset ex communi ratione sacramentorum, eorum præsertim, quæ dicuntur sacramenta vivorum. Nam, cum sint vasa gratiæ, et ad augendam gratiam per se instituta, non nisi ab homine existente in gratia suscipi debent, ut supra dictum est. Quæ generalis ratio maiorem vim habet in hoc sacramento, quia ipse fons gratiæ in eo continetur, qui est res maxime sancta, et ideo sanctius quam cætera sacramenta tractari debet. Quam rationem attigit Paul., 1 ad Cor. 11, in illis verbis: Qui autem manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit, non dijudicantis corpus Domini, ut art. seq., ad 2, D. Thom. notavit. In hoc vero articulo usus est D. Thom. ratione desumpta ex propria significatione hujus sacramenti; significat enim hoc sacramentum unionem et amicitiam sumentis cum Christo et membris; qui

autem est in peccato, non habet hanc unionem; ergo, quantum in se est, falsam reddit significationem hujus sacramenti, quæ est gravis irreverentia et sacrilegium. Et propter hoc, ut art. seq., ad 2, D. Thom. notat, comparatur hoc peccatum cum peccato Iudeæ, qui osculo tradidit Christum, nam uterque Christo in propria ejus persona præbet falsum amicitiae signum.

2. Objectio. — Solutio. — Dicit aliquis, hanc rationem recte probare de peccatore accende cum affectu peccati, et animo perseverandi in Christi inimicitia; non vero de illo, qui licet conscientiam peccati mortalis habeat, accedit tamen attritus, et cum desiderio comparandi amicitiam Christi per ipsum sacramentum; de hoc enim dici non potest, quod falsum signum præbeat, quia ipsum signum est practicum et efficax, ut suam possit veritatem efficere. Sed imprimis quod mens D. Thom. fuerit, absolute loqui de peccatore communicante cum conscientia peccati mortalis, constat. Primo, ex generalibus verbis conclusionis: Quicumque cum peccato mortali hoc sacramentum sumit; et similia sunt, quæ refert in argum. Sed contra, ex Glos., 1 ad Cor. 11: Indigne manducat et bibit, qui in crimen est. Item ex solut. ad 2, ubi differentiam constituit inter hoc sacramentum, et baptismum et pœnitentiam. Nam illa (inquit) sunt quasi medicinæ purgativæ, quæ dantur ad tollendam febrem peccati, et ideo (ut significat) dari possunt antequam tollatur febris peccati. Hoc autem sacramentum (inquit) est medicina confortativa, quæ non debet dari, nisi liberatis a peccato. Præterea, in solutione quinta, requirit signa contritionis, et ignorantiam inculpabilem peccati, ut quis digne accedat. Denique ut difficultati propositæ respondeamus, ratio, prout a D. Thom. traditur, hoc etiam probat; non enim dicit: Quicumque hoc sacramentum sumit, ex hoc ipso significat, se Christo uniri. Sed dicit: Hoc ipso significat, se esse Christo unitum; et ideo nisi accedat Christo unitus, falsa est significatio; quod ita potest explicari, quia hoc sacramentum significat spiritualem vitam per modum cibi, et ideo non significat illam, ut faciendam per hoc sacramentum, sed ut nutriendam. Quod etiam confirmari potest ex dictis supra de institutione, et de effectu per se hujus sacramenti.

3. Difficultas circa solutionem D. Thom. ad 4. — Oppositum tamen probatur. — Solutio ad 1 D. Thom. nonnullam difficulta-